نگاه

دیر است؛ دیرتر نشود

حسین سلاح‌ورزی
نایب‌رئیس اتاق بازرگانی ایران

احوالات امروز ایران و ایرانیان، مانند حال‌وروز فردی است که زمانی ثروتی هنگفت، بی‌هیچ رنج و زحمتی به او رسیده و تصور می‌کرده است این ثروت باینده‌گی ابدی دارد و ضرورتی ندارد جسم و جانش را به زحمت بیندازد تا بر آن مال بنا/آورده بیفزاید یا دست‌کم از آن با وسواس نگهداری یا آن را با امساک هزینه کند.

این روزها که حال بازار نفت چندان خوش نیست و ایران تحت‌تأثیر تحریم‌های ایالات متحده، حتی از این بازار نیمه‌جان نیز سهم و بهره چندانی ندارد؛ دولت و ملتی که به هزینه بی‌حساب و بی‌فایده منابع طبیعی خود کرده بودند و رادورسم کسب‌وکار واقعی و مبتنی‌بر خلق ارزش افزوده را نیامخوانده‌اند، به تقلا و تکاپو افتاده‌اند تا به هر طریق ممکن شکاف میان خرج بسیار و دخل اندک را پر کنند؛ البته اگر آشفته‌حالی و نداشته‌گری مجالی بگذارد.

تجلی این رویکرد تازه در حاکمیت، پررنگ‌شدن نقش و وزن دیپلماسی اقتصادی در سیاست خارجی کشور است؛ اما باید دید آیا ارکان نظام مدیریت سیاست خارجی کشور، این رویکرد تازه را به‌عنوان عنصری کلیدی در نظام روابط بین‌الملل ایران می‌پذیرند یا بـ ا آن به مثابه یک برادر ناتنی مواجه می‌شوند که تنها به خیر روزگار، با هم زیر یک سقف سر می‌کنند.

دیرترنشود

در شرایط حاضر، علاوه‌بر تحریم‌های آمریکا، سیاست‌های یولی و مالی دولت نیز تبدیل به عاملی برای تضعیف رقابت‌پذیری تولیدکنندگان ایرانی در بازارهای جهانی شده است و علاوه‌بر این دو موضوع، یادمی کوونا از یک‌سو رکودی بی‌سابقه بر اقتصاد جهانی حاکم کرده و از سوی دیگر در عرصه سیاست داخلی کشورها، دست بالا را، بیش از پیش، به طرفداران لوکالیسم و سیاست‌های حمایت‌گرانه اقتصادی در سراسر جهان داده است؛ چندان‌که حفظ بازارهای صادراتی و بین‌المللی، امروز حتی برای کشورهایی که در این حوزه سابقه و نتایج درخشانی داشته‌اند، نیز دشوار شده است؛ بنابراین بیش از هر چیز ضروری است این دو نکته را بدانیم که اولا بدون استفاده کامل از ظرفیت‌های ارتقای سطح صادرات غیرنفتی، اقتصاد ایران به صورت جدی در معرض خطر انسداد سیاسی قرار گرفته است و ثانیا، باید به سراغ راه‌هایی برویم که بتوانند به مدیریت دولتی کشور خارج است و همان طور که پیش از این نیز گفته شد، باید نخبگان مدیریت کسب‌وکار در بخش خصوصی و دانشمندان واقعی علم اقتصاد را شرکای غیرقابل حذف خود در روند تدوین استراتژی سیاست خارجی تلقی کند تا بتواند تحلیل راهبردی مورد نیاز برای تنظیم سیاست خارجی کشور را با واقعیات، ظرفیت‌ها، محدودیت‌ها و اولویت‌های نظام اقتصادی کشور و مناسبات تجارت جهانی منطبق کند.

چهارم: بروکراسی صادرات علاوه‌بر اینکه در حوزه‌های فناوری و فرایند نیاز به بازسازی دارد، جهت‌گیری اصلی خود را نیز باید «کنترل جریان ارز» به تأمین ثبات و اطمینان برای صادرکننده و تسهیلگری ارتباطات با طرف‌های بین‌المللی تغییر دهد. فراموش نکنیم سیاست‌هایی که بروکراسی صادراتی برای چند دهه در دست آن بوده است، ما را به نقطه‌ای رسانده که امروز در آن قرار داریم؛ با رفن راه‌های قدیمی هرگز به مقصد جدید نمی‌توان رسید.

جهت‌یاب‌دور

بکیه: احوالات امروز ایران و ایرانیان، مانند حال‌وروز فردی است که زمانی ثروتی هنگفت، بی‌هیچ رنج و زحمتی به او رسیده و تصور می‌کرده است این ثروت باینده‌گی ابدی دارد و ضرورتی ندارد جسم و جانش را به زحمت بیندازد تا بر آن مال بنا/آورده بیفزاید یا دست‌کم از آن با وسواس نگهداری یا آن را با امساک هزینه کند.

دیرترنشود: در شرایط حاضر، علاوه‌بر تحریم‌های آمریکا، سیاست‌های یولی و مالی دولت نیز تبدیل به عاملی برای تضعیف رقابت‌پذیری تولیدکنندگان ایرانی در بازارهای جهانی شده است و علاوه‌بر این دو موضوع، یادمی کوونا از یک‌سو رکودی بی‌سابقه بر اقتصاد جهانی حاکم کرده و از سوی دیگر در عرصه سیاست داخلی کشورها، دست بالا را، بیش از پیش، به طرفداران لوکالیسم و سیاست‌های حمایت‌گرانه اقتصادی در سراسر جهان داده است؛ چندان‌که حفظ بازارهای صادراتی و بین‌المللی، امروز حتی برای کشورهایی که در این حوزه سابقه و نتایج درخشانی داشته‌اند، نیز دشوار شده است؛ بنابراین بیش از هر چیز ضروری است این دو نکته را بدانیم که اولا بدون استفاده کامل از ظرفیت‌های ارتقای سطح صادرات غیرنفتی، اقتصاد ایران به صورت جدی در معرض خطر انسداد سیاسی قرار گرفته است و ثانیا، باید به سراغ راه‌هایی برویم که بتوانند به مدیریت دولتی کشور خارج است و همان طور که پیش از این نیز گفته شد، باید نخبگان مدیریت کسب‌وکار در بخش خصوصی و دانشمندان واقعی علم اقتصاد را شرکای غیرقابل حذف خود در روند تدوین استراتژی سیاست خارجی تلقی کند تا بتواند تحلیل راهبردی مورد نیاز برای تنظیم سیاست خارجی کشور را با واقعیات، ظرفیت‌ها، محدودیت‌ها و اولویت‌های نظام اقتصادی کشور و مناسبات تجارت جهانی منطبق کند.

چهارم: بروکراسی صادرات علاوه‌بر اینکه در حوزه‌های فناوری و فرایند نیاز به بازسازی دارد، جهت‌گیری اصلی خود را نیز باید «کنترل جریان ارز» به تأمین ثبات و اطمینان برای صادرکننده و تسهیلگری ارتباطات با طرف‌های بین‌المللی تغییر دهد. فراموش نکنیم سیاست‌هایی که بروکراسی صادراتی برای چند دهه در دست آن بوده است، ما را به نقطه‌ای رسانده که امروز در آن قرار داریم؛ با رفن راه‌های قدیمی هرگز به مقصد جدید نمی‌توان رسید.

عکس: سعید لاکی، شرق

معاون دیپلماسی اقتصادی وزیر امور خارجه در گفت‌وگو با «شرق»:

نگران لباس آبی‌ها هستیم

انصاری هشدار داد: فعالان اقتصادی در تجارت با همسایگان حتما قرارداد محکم منعقد کنند

ادامه از صفحه اول

انصاری در این گفت‌وگو بر تعامل سازنده نمایندگی‌های وزارت امور خارجه با تجار و معرفی ظرفیت‌های کشورهای میزبان می‌گوید. او البته در این گفت‌وگو به تجاری که با همسایگان مراودات تجاری دارند، هشدار می‌دهد؛ «اصل فکر می‌کنم باید به کسانی که با همسایه‌ها تجارت می‌کنند، این هشدار را بدهیم که وضعیت اقتصادی همسایه‌مان مثل سال گذشته نیست و ممکن است مثل گذشته قرارداد نبندند؛ بنابراین این بازارها برای ایران بسیار حیاتی هستند. باید بسیار دقیق حواس‌مان باشد که ما به همه تجارایرانی که با همسایه‌ها یا دیگران مراوده دارند این است که یکی از معایب تجارت خارج، نبودن قراردادهای محکم است. معمولا از دوستی کارمان شروع شده و به تجارت ختم می‌شود و این تجارت مکتوب و مبتنی‌بر یک قرارداد قوی نیست. توصیه و تاکیدم به همه تجار این است که در تجارت خارجی حتما براساس قرارداد محکم جلو بروند و به دو بند این قرارداد محکم توجه باشند. بند اول، احتمال که باید مورد توجه باشد و بند دوم، مراجعی که برای حل‌وفصل اختلافات درنظرمی‌گیرند مراجع معتبری باشند. زیرا مشکلات اقتصادی در کشورهای منطقه بسیار بالاست و اگر این دو بند، به‌صورت محکم درنظرگرفته نشود، احتمالا در آینده با چالش‌های جدی مواجه خواهیم بود»، اشاره او به تحولاتی است که در منطقه در حال رخ‌دادن است که در صورت نبود قراردادهای محکم می‌تواند برای تجار ایجاد مشکل کند. در این گفت‌وگو از او درباره پیچیدگی‌های تحریم می‌پرسیم و از او درباره ایجاد «بـ/ز» در شرایط تحریم تجار گزارشی می‌کند؛ «طبیعت تحریم، تولیدکننده‌ـ رز»ها است. یکی از ضایعات تحریم، آن است که اگر مراقبت نشود، این لباس آبی‌ها تولید می‌شود. باید سیستم طوری شود که این «بـ/ز»ها به حداقل برسد. اما به‌هرحال در سیستم تحریم، مجبوریم به برخی اعتماد کنید که ممکن است قابل اعتماد نباشد. طبیعی است افرادی که وارد این معاملات پرخطر می‌شوند، برای امتیاز و سود بیشتر وارد میدان می‌شوند که خود آغاز ایجاد «بـ/ز»هاست.

■ با توجه به تحریم‌ها بهتر نیست به کر کشورهای همسایه تمرکز کنیم؟

امسال فکر می‌کنم باید به کسانی که با همسایه‌ها تجارت می‌کنند، این هشدار را بدهیم که وضعیت اقتصادی همسایه‌مان مثل سال گذشته نیست و ممکن است مثل گذشته قرارداد خرید نداشته باشند. بنابراین این بازارها برای ما آسیب‌پذیر می‌شوند، پس باید دنبال بازارهای جدید برویم. تاکید مؤکد ما به همه تجار ایرانی که با همسایه‌ها یا دیگران مراوده دارند، این است که یکی از معایب تجارت خارجی، نبودن قراردادهای محکم است. معمولا از دوستی کارمان شروع شده و به تجارت ختم می‌شود و این تجارت مکتوب و مبتنی‌بر یک قرارداد قوی نیست. توصیه و تاکیدم به همه تجار این است که در تجارت خارجی حتما براساس قرارداد محکم جلو بروند و به دو بند این قرارداد محکم توجه باشند. بند اول، احتمال که باید مورد توجه باشد و بند دوم، مراجعی که برای حل‌وفصل اختلافات درنظرمی‌گیرند مراجع معتبری باشند. زیرا مشکلات اقتصادی در کشورهای منطقه بسیار بالاست و اگر این دو بند، به‌صورت محکم درنظرگرفته نشود، احتمالا در آینده با چالش‌های جدی مواجه خواهیم بود. اشاره او به تحولاتی است که در منطقه در حال رخ‌دادن است که در صورت نبود قراردادهای محکم می‌تواند برای تجار ایجاد مشکل کند. در این گفت‌وگو از او درباره پیچیدگی‌های تحریم می‌پرسیم و از او درباره ایجاد «بـ/ز»ها